

Motion till riksdagen 2024/25:3041

av Jan Riise m.fl. (MP)

Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen anvisar anslagen för 2025 inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse enligt förslaget i tabell A i motionen.

Motivering

Tabell A Anslagsförslag för 2025 för utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Kungliga hov- och slottsstaten	190 463	±0
2:1 Riksdagens ledamöter och partier m.m.	1 114 343	±0
2:2 Riksdagens förvaltningsanslag	1 100 317	±0
2:3 Riksdagens fastighetsanslag	340 000	±0
2:4 Riksdagens ombudsmän (JO)	133 625	±0
2:5 Riksrevisionen	390 897	±0
3:1 Sametinget	70 721	52 500
4:1 Regeringskansliet m.m.	10 431 470	-225 000
5:1 Länsstyrelserna m.m.	4 180 845	116 500
6:1 Allmänna val och demokrati	198 640	7 900
6:2 Justitiekanslern	95 967	±0
6:3 Integritetsskyddsmyndigheten	219 119	±0
6:4 Valmyndigheten	170 715	±0
6:5 Stöd till politiska partier	169 200	±0
6:6 Institutet för mänskliga rättigheter	53 851	25 000
7:1 Åtgärder för nationella minoriteter	157 771	182 000
8:1 Mediestöd	991 119	50 000
8:2 Mediemyndigheten	88 182	2 500

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
9:1 Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information	33 736	±0
Summa	20 130 981	211 400

Åtgärder för att stärka demokratin

Den svenska demokratin är stark och livskraftig, men vi får aldrig ta den för given. Vi måste fortsätta att kämpa för ett öppet och fritt samhälle. Miljöpartiet vill bland annat göra det svårare att genomföra grundlagsändringar, skydda oberoende medier i hela landet och stärka domstolarnas oberoende. Vi vill att fler ska engagera sig i demokratin. Ett system med nationella medborgarinitiativ bör inrättas och fler unga ska få möjlighet att vara med och påverka. Rösträtten till allmänna val bör sänkas från 18 år till 16 år, i ett första steg på prov i svenska kommuner. Vi vill också genomföra flera av Kommittén demokratin 100 års förslag, inklusive att inrätta en nationell demokratifunktion och ge länsstyrelserna ett demokratifrämjande uppdrag. För inrättandet av den nationella demokratifunktionen anslår vi 7,9 miljoner kronor till 6:1 Allmänna val och demokrati. Till 5:1 Länsstyrelserna m.m. anslås 6 miljoner kronor för det demokratifrämjande uppdraget.

Samtidigt som vi arbetar för att stärka demokratin, måste vi också skydda demokratin. Hot och hat är ett stort hinder för journalister, forskare, föreningslivet och enskilda opinionsbildare som undviker att göra sin röst hörd på grund av risken att utsättas. Här behövs ett samlat strategiskt arbete som kombinerar ett stärkt rättsväsende och stöd till det civila samhället med satsningar på medie- och informationskunnighet, insatser mot desinformation samt krav på de globala plattformsföretagen. En ny samlad strategi för ökad motståndskraft mot desinformation och näthat behövs. Vi vill att handlingsplanen Till det fria ordets försvar uppdateras så att den i högre utsträckning omfattar civilsamhället. För det ändamålet anslår vi 2,5 miljoner kronor till 5:1 Länsstyrelserna m.m.

En grundläggande del i demokratin är skyddet och respekten för de mänskliga rättigheterna. I tider där skyddet och respekten för grundläggande fri- och rättigheter allt oftare inskränks och ifrågasätts, är det allt viktigare att det finns strukturer som främjar och skyddar de mänskliga rättigheterna. Ett institut för mänskliga rättigheter är centralt i en sådan struktur. Miljöpartiet var drivande i att inrätta Institutet för mänskliga rättigheter, men för att säkerställa institutets långsiktiga existens och oberoende vill vi grundlagsskydda institutets uppgifter och ledningsform. För att ytterligare stärka arbetet med att främja, skydda och övervaka efterlevnaden av mänskliga rättigheter i Sverige tillför vi 25 miljoner kronor årligen.

Medie- och informationskunnighet, mediestöd och public service

I en tid när de flesta människor, inte minst unga, tillbringar mycket tid i den digitala miljön och exponeras för en mängd olika budskap är förmågan att kritiskt analysera information och olika källor viktigare än någonsin tidigare. Vi vill också att

samordningen av medie- och informationskunnighetsfrågor (MIK) ska förbättras mellan samhällets olika sektorer. För att bemöta det komplexa nät av desinformation och påverkanskampanjer som befolkningen möts av idag krävs ett stort samverkansnät mellan relevanta myndigheter, utan att vi tummar på den personliga integriteten. Vi behöver också stärka medie- och informationskunnigheten i befolkningen, vilket inkluderar både text- och bildanalys. Som ett naturligt nästa steg anser Miljöpartiet att en nationell strategi för stärkt motståndskraft mot desinformation och propaganda ska tas fram så att medie- och informationskunnigheten kan stärkas. Ett sådant arbete måste ske i nära samarbete med de aktörer som påverkas i störst mån. För det ändamålet anslår vi 2,5 miljoner kronor i till 8:2 Mediemyndigheten.

Alla människor i Sverige ska ha tillgång till allsidig nyhetsförmedling av hög kvalitet, oavsett var man bor. Vi vill ytterligare stärka förutsättningarna för oberoende, granskande journalistik och fortsätta bygga bort så kallade vita fläckar, områden med svag journalistisk bevakning. Mediestödsutredningen redovisade sitt förslag till det nya stödet för drygt två år sedan. Det är viktigt att säkerställa ett bra stöd för att övergången till ett nytt system ska fungera väl. Vi skjuter därför till 50 miljoner kronor i ökade medel till 8:1 Mediestöd.

Under våren 2024 lämnade Public service-kommittén sitt slutbetänkande. Kommittén kunde tyvärr inte enas kring flera av förslagen vilket är beklagligt. Vi är, i likhet med många av remissinstanserna till utredningen, mycket bekymrade bland annat över den nivå Public service-kommittén landade i avseende medelstillsättning för sändningsperioden. Vi delar inte Tidöpartiernas bild av att det finns stora möjligheter till effektivisering och samverkan som kan spara pengar samtidigt som kraven kvarstår på att ha ett brett nyskapande utbud med hög kvalitet, folkbildande ambitioner och lokal närvaro. Den ekvationen går inte ihop.

I den nya digitala samtiden är det avgörande att public service-företagen är trovärdiga och finns där publiken är. Det är därför viktigt att uppdragen, exempelvis kring informationssäkerhet och digital närvaro, kan uppfyllas och att text, ljud och rörlig bild fortsatt kan publiceras på externa plattformar. Lika viktigt är det att public service speglar hela Sverige och variationen i befolkningen.

Under förra mandatperioden stärktes strukturerna för att öka public services oberoende, bland annat med längre sändningsperioder och utökade begränsningar avseende vilka som får sitta i förvaltningsstiftelsen. Miljöpartiet vill stärka oberoendet ytterligare, bland annat genom ett grundlagsskydd av public service.

Nej till reformagendan

I slutet av förra året antog regeringen en ny reformagenda för biståndspolitiken. Den togs fram i slutna förhandlingar mellan Tidöpartierna utan tillräckliga möjligheter för oppositionen, myndigheter och berörda civilsamhällesorganisationer att yttra sig. Kontrasten jämfört med den breda uppslutning som präglade politiken för global utveckling (PGU) är slående och listan på vad som är problematiskt med reformagendan kan göras lång. Reformagendan tappar fokuset på global hållbar utveckling och de mest utsattas behov, och istället har fokus skiftat till att se bistånd som ett verktyg för att främja svenska intressen. Miljöpartiet är mycket kritiska till utvecklingen och avvisar därför ökade anslag till 1:1 Regeringskansliet för genomförandet av reformagendan.

Regional samordning av klimat- och energiomställning

Länsstyrelserna har bland annat en viktig roll i det regionala arbetet med energiomställningen och minskad klimatpåverkan, genom att samordna arbetet och ge stöd till näringsliv, kommuner och myndigheter. För att stärka klimat -och energiomställningens genomförande och utforma det efter regionala och lokala förhållanden och förutsättningar, utökas finansieringen till 5:1 Länsstyrelserna m.m. med 100 miljoner kronor.

Miljöpartiet vill genomföra Miljöprövningsutredningens förslag om att inrätta en klimatstyrka vid någon av länsstyrelserna bestående av erfarna handläggare. Klimatstyrkan ska stödja samtliga länsstyrelser i deras arbete med nya eller ändrade miljötillstånd för verksamheter och åtgärder som väsentligt bidrar till att uppnå klimatmålen. Miljöpartiet satsar 8 miljoner om året på att inrätta en klimatstyrka.

Kraftfulla och långsiktiga satsningar för de nationella minoriteterna

I Sverige har samer, judar, romer, tordalningar och sverigefinnar status som nationella minoriteter, och samerna är dessutom erkänt som urfolk. Det innebär att samhället måste vidta särskilda åtgärder i syfte att bevara, skydda och utveckla de särskilda rättigheter som tillhör de nationella minoriteterna. Att ha tillgång till sitt språk och sin kultur är en mänsklig rättighet.

I årets budgetproposition gör regeringen stora nedskärningar på minoritetsområdet, vilket är mycket oroande. Miljöpartiet vill göra finansieringen till de nationella minoriteterna permanent. Vi vill bland annat se utökad möjlighet till minoritetsspråk i skolan och säkra ett starkt och långsiktigt stöd till språkcentrumen och resursbiblioteken. Från 2025 tillför vi en permanent förstärkning av anslag 7:1 Åtgärder för nationella minoriteter på 100 miljoner kronor. Inom samma anslag tillför vi ytterligare 59,5 miljoner kronor till insatser för judiskt liv, 20 miljoner kronor till insatser för romsk inkludering och 2,5 miljoner kronor till återbördande av kvarlevor från tordalningar, kväner och lantalaiset. Extra medel bör även gå till Finlandsinstitutets arbete med att synliggöra finländsk kultur i hela Sverige.

Stärkta insatser för urfolket samerna

I slutet av november 2023 presenterade Statskontoret en rapport som visade på allvarliga brister inom Sametinget. Sametinget hinner inte med alla sina uppgifter, bland annat på grund av att regeringens styrning, beslut och finansiering begränsar Sametingets utrymme. Ytterligare åtaganden i konsultationsordningen innebär också en ökad belastning på Sametinget. För att stärka Sametingets verksamhet anslår Miljöpartiet 50 miljoner kronor årligen till 3:1 Sametinget.

Vi vill ge Giron Sámi Teáhter ett nationellt uppdrag och tillför 8 miljoner kronor i utgiftsområde 17, 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet. Stödet på 5 miljoner kronor till det samnordiska språksamarbetet Sámi Giellagáldu har stor betydelse för bevarandet av de samiska språken. Den satsningen bör nu permanentas i utgiftsområde 17, 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet.

Kvarlevor och offergåvor finns idag i olika samlingar och på museer runt om i landet och på flera håll har processen för återbegravning och repatriering påbörjats. Processerna är däremot komplicerade och kostsamma och det är orimligt att det samiska folket ska behöva finansiera det staten har tagit ifrån dem. I våras presenterade Riksantikvarie-ämbetet förslag på hur processen med återlämnande kan underlättas. I linje med dessa förslag vill Miljöpartiet att Sametinget ska inrätta en samordnande funktion för att kunna hantera processerna med repatriering. För detta syfte tillför vi ytterligare 2,5 miljoner kronor till 3:1 Sametinget.

Jan Riise (MP)

Camilla Hansén (MP)

Ulrika Westerlund (MP)

Rasmus Ling (MP)

Mats Berglund (MP)

Annika Hirvonen (MP)